

зайнятості. Повна сталонна рамка підприємницької компетентності (EntreComp) складається з трьох сфер компетентностей, 15 компетентностей, восьмирівневої моделі поступу та всеосяжного переліку 442 результатів навчання. У широкому розумінні ініціативність та підприємливість можна визначити як здатність втілювати ідеї, що генерують цінність для інших, а не для себе самого, в певні дії.

Ініціативність і підприємливість – це наскрізна ключова компетентність, необхідна кожному громадянину для самореалізації та розвитку, активної громадянської позиції, суспільної інтеграції та зайнятості у суспільстві, що ґрунтується на знаннях.

Таким чином, впровадження компетентнісного підходу дозволяє виділити: загальну, соціальну та особистісну значущість знань, умінь, навичок, якостей та способів продуктивної діяльності; чітке визначення цілей професійноособистісного розвитку, виражених у поведінкових та оцінювальних термінах; формування компетентностей як сукупності смислових орієнтацій, які ґрунтуються на осягненні національної та загальнолюдської культури; наявність чіткої системи критеріїв виміру рівня розвитку компетентностей, які можна обробляти за допомогою статистичних методів; надання педагогічної підтримки особистості майбутнього фахівця; індивідуалізацію вибору стратегії для досягнення мети; застосування засобів комплексної перевірки набутих знань, умінь та навичок і життєвого досвіду; інтегративну характеристику особистості, пов'язану з її здатністю удосконалити набуті знання, уміння та способи діяльності в процесі соціалізації й накопичення досвіду життєдіяльності.

УДК 378.091.322:334.722

**Т.М. Летуґа**, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

**Т.В. Фролова**, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

**С. Дамянова**, PhD, Prof. (*Університет Русе, Філіал Разград, Разград, Болгарія*)

## **МАЙНОР ІЗ ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК МОДЕЛЬ ФАКУЛЬТАТИВНОГО НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ**

Найчастіше модуль підприємницької освіти в вищих закладах вищої освіти реалізується у вигляді короткого курсу, на якому студентів навчають правильно вибирати організаційно-правову форму для майбутнього

бізнесу, писати грамотні бізнес-плани і вести облік доходів і витрат. Такого роду навчання підприємництва для студентів університетів недоцільно з наступних причин. По-перше, воно відповідає запитам зовсім іншої аудиторії – потенційних самозайнятих, а також індивідуальних підприємців і частково власників мікрофірм, які володіють деякими професійним навичками, але хотіли б створити невелику власну справу, головним чином у сфері торгівлі або надання послуг населенню. По-друге, такого роду навчання залишає осторонь важливі для потенційного інноваційного підприємця питання: вміння приймати рішення в умовах невизначеності, навички формування команд, навички успішного ведення переговорів, вміння правильно переживати неминучі тимчасові невдачі і падіння, вміння вести маркетинг продуктів і послуг, яких ще немає на ринку та ін.

Модуль підприємницької освіти повинен бути адекватний як запитам студентів, так і рівню розвитку підприємницької освіти в провідних зарубіжних університетах, де він є одним із драйверів економіки, заснованої на знаннях і підприємницьких інноваціях. Для цього він повинен:

- забезпечувати формування, закріплення і розвиток закладених від природи базових підприємницьких компетенцій;
- бути вбудованим в систему інноваційної інфраструктури університету, що забезпечує трансфер і комерціалізацію технологій;
- бути доступним студентам різних освітніх програм і сприяти їх «перемішуванню» і формуванню підприємницьких команд;
- набирати контингент, виходячи з власних преференцій студентів: далеко не всі хотіли б стати підприємцями, тому обов'язковість тут може бути контрпродуктивна;
- забезпечувати не тільки вільний вхід для учасників, але і оцінку їх досягнень на засадах змагальності.

Найкращим чином таким вимогам відповідає багатоступінчастий факультатив з підприємництва (майнор), що дозволяє виконати найважливішу функцію підприємницького університету – функцію формування «інтелектуальних підприємців», які, де б вони згодом не працювали, здатні творчо підходити до завдань, готові до проектної діяльності, в тому числі в умовах невизначеності, націлені на інновації. Метою такого майнора є не тільки сприяння реалізації підприємницьких потенцій у вузькому сенсі слова, а й нарощування здібностей до креативної діяльності, сприйнятливості до нового, здатності до нестандартних рішень, які можуть бути затребувані і за межами власне підприємницької кар'єри. Факультатив із підприємництва має сприяти виробленню компетенції інноваційної поведінки в будь-якій сфері докладання зусиль випускників університету.

Майнор із підприємництва (припустимо, в обсязі 27 кредитних одиниць) може включати курси трьох типів, що реалізуються послідовно протягом трьох років навчання студентів бакалаврату (з 2-го по 4-й курс):

1) курси для того, щоб «знати навіщо». Необхідно дати слухачам загальні знання про підприємництво, як специфічну форму господарської діяльності та соціальної активності, про фактори, умови і передумови реалізації інноваційної функції підприємництва, про типи і види підприємництва, зовнішні умови і обмеження розвитку підприємництва, а також про особливості найбільш масової форми підприємницької діяльності (4 кредити);

2) курси для того, щоб «знати як». Слухачі повинні отримати знання і навички для підготовки до підприємницького старту: правову інформацію, відомості про основні джерела зовнішнього фінансування і державні програми підтримки, навички проєктного підходу в складанні бізнес-плану (8 кредитів);

3) курси для того, щоб «знати що». Тут повинні використовуватися форми, що дають можливість для визрівання бізнес-плану майбутнього стартапу: майстер-класи і консультації по створенню власного проєкту (15 кредитів).

Підприємницька освіта – обов'язковий елемент університету третього покоління. Вона повинна дозволити студенту будь-якого напрямку підготовки «добудувати» свою освітню траєкторію, виходячи з власного професійного і кар'єрного вибору.

УДК 001.895:377.3

**О.В. Михайлова**, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

## **ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ НА ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ**

Інноваційна діяльність в освіті створює максимально сприятливі умови для розвитку творчих здібностей кожного студента. Від рівня освіченості випускників багато в чому залежить успіх не лише окремої особистості, а й держави в цілому.

Термін «інноваційна діяльність» визначається як вид діяльності, що пов'язаний з трансформацією ідей (результатів наукових досліджень і розробок, науково-технічних досягнень і ін.), в новий або вдосконалений продукт, впроваджений на ринку; у новий або